

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 47.

Lýsingarpris fyrri þettireglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsiðtíð í prísinum.

Tírsdag hin 24. novembir 1931.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsum, brævasvarstodum
og skrifstofum. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11—5. Telf. 114.

Høpisleyst.

Í «Føroya Social-Demokrat»
fyri 20. októbir skrivaði «Oy-
stein» hesi orð: «... hin flokk-
urin, ið er undir umsjón av
stat, logtíng og kommunu, hevur
eina, eftir okkara forholdum,
ovstóra løn, fri hús yvirhøvur,
ein heilt stuttan arbeiðsdag, og
á ellisárum fær hann «pensión»
— ellisstyrk.»

Hesi orð endurritar «Streym-
ur» í blaðnum fyri 27. októbir
og gevur teim sitt fulla viðmæli,
samstundis sum hann leggur
hópin afturat sum t. d.: «Vit
kunna ikki hava ongar lærarar,
sýslumenn ella prestar, læknar
ella jarðamoður o. s. fr., verður
sjálvandi framhildið, og tað er
rætt nokk; men hví týma menn
ikkí at vera til skips, men velja
heidur t. d. at vera skúllærar-
ar? Er tað ikki tí, at skips-
lívið er so út av lagið ringt og
gevur so lítið av sær; meðan
eitt lærarabæti tryggjar mann-
inum góðar inntøkur og pen-
ingalig sorgarfrí ellisár?»

So meinar «Streymur» eisini,
at fleiri læra til lærarar meira
fyri lønina skuld enn fyri upp-
alng barnana.

Síðst skrivur hann, at lønirnar
mega broytast — minkast —
eftir føroyskum lønviðurskiptum.

Tað er einki at undrast yvir,
at fiskimenn, sum í hesum
tíðum fáa hungursløn, kunna
huga sum so, at teir fastlonaðu
hava tað ov gott, nógv løn og
fri hús; men spurningurin er,
um fiskimenn og arbeiðsmenn
fáa betri kor, ffall hinar løn-
irnar verða settar niður. Hartil
er at siga, at teirra lønir, sum
staturin rindar, onga ávirkan
hevur á føroysk viðurskipti.
Prestar, sýslumenn, fylkislæknar
og teir triggir hægst embætis-
mennir og lærararnir við real-
skúlan í Havn eru einans lóntir
av statinum, so tað kann einki
nerva tað føroyska samfelagið,
um hesir menn eru væl lønaðir.
Kommunulæknar, jarðamoður
og lærarar við kommunuskúl-
arnar eru lønað bæði av stat-
i og kommunu, ið mest av stat-
inum. Jarðamoðurnar eru so
illa lønaðar, sum tað á nakran
hátt kann hugast. Hvussu
kommunulæknarnir eru lønaðir,
er nú so sum so. Tað letur seg
kanska gera at minka lønirnar;
men spurningurin er, um vit fá
kunna fáa dagligar læknar til
hesi plássini. Skulu vit minka

AKTIESELSKABET

BALSLEV & GOOS

TELF. 20 & 237 THORSHAVN TELF. 20 & 237

Trælast en gros & en detail.

Stort Lager

af alle Bygningsmaterialer.

lønirnar og fáa ódugnalæknar í
staðin fyri góðar læknar, so er
lítið vunnið. Henda vegin kunna
vit neyván ganga.

So koma vit til lærararnar.
Í gomlum dögum var tað so
vorðið bæði her og í øðrum
londum, at eingir skúlar ella
lærarar vóru. Tá so fólk fóru
at fáa sær skúlar, fingur tey sær
til lærarar avlamsfólk, sum
einki høvdu at liva av. Hesi
arlamisfólk fóru so í umgongd
og lærdu børnini eitt sindur av
religið, og vórðu hesi avlams-
fólk glað við at fáa ein bita inn
í munni afturfyri.

Tað eru væl ikki slíkir skúlar
og lærarar, ið «Oystein» og
«Streymur» vilja hava í Fø-
royum?

Tá so fólk gjordist so frætt
mentað, at tey fóru at fylast á
hesi avlamsfólk og tann neyð-
arsliga lærdóm, ið bornini fingur,
fóru tey at bota um skúlararnar
og lona lærarum so frætt, at
teir aldri so illa kundu ana.

Við og við bótist so um
skúlar og læraralønir til tess, at
lærarar kunna liva eins og
onnur hampalig menniskju, og
tá fingust eisini góðir lærarar,
sjálvt um «illgras finnst millum
hveit» allastaðni. Føroyingar
koma jú aftaná í øllum forum,
so teir eiga at koma aftaná í
skúlavíðurskiptum eins og øllum
øðrum.

Fyri bert fáum árum síðan
var læraralønin so neyðarslig,
at menn við konu og börnum
ikkí kundu liva av síni løn.
Teir lærarar, ið høvdu konu og
børn, vóru tí neyðdir at starv-
ast við alt utandura starv. Und-
irvingarstarvið leið nógv undir
hesum viðurskiptum. Nú síðan
lønirnar komu so frætt upp, at
lærarar kunna liva av síni løn,
er undirvísingin her á landi
nógv broytt. Nú kunna arbeiðs-
menn og fiskimenn fáa sínum
börnum so miklan kunnleika,

at tey kunna koma út millum
manna.

«Streymur» sigur, at fleiri
læra til lærara meira fyri løn-
ina skuld enn fyri uppaling
barnana. Ja, einhver ber sum
hann roynist. Eg veit ikki,
hvorjari bygd, ið «Streymur»
býr í, so eg veit ikki, um hann
talar av royndum, ella hann
bert skrivur soleiðis fyri at seta
eithvørt ílt fram um lærara-
fólkini í Føroyum yvirhøvur.
So eg skal ikki nerta nógv við
hetta skoðsmálið, hann gevur
lærarum í Føroyum. Eg vil
einans siga, at ein lærari, sum
líttu nyttu ger, er ikki verður
at fáa nógv løn. Hann átti alls
ikkí at verið lærari. Men ein
lærari, sum av øllum alvi roynir
at læra og uppala tað komandi
ættarliðið til rættar kvinnur og
menn, hann fær ongatið ov-
nógva løn. Tí tað vita vit, serli-
ga arbeiðsmenn og fiskimenn,
at tann størsti bágin hjá teim
fátæku er tann, at vit hava lært
nógv ovlitið, tá vit gingu í
skúla.

Hoyv føroyskir arbeiðsmenn
og fiskimenn verið upplýstir
javnþjóðis okkara starvsbroðrum
í øðrum londum, so hevði sæð
oðrvísi út her á landi í dag.

Hví stovna føroyskir fiskimenn
og arbeiðsmenn ikki teirra egna
keypslú- og solufelag, so teir
kunna sleppa frá at ríka mill-
ummenninar upp, meðan teir
sjálvir lida hungur og neyð? Er
tað tí, at tað fáteka fólkio her
á landi hevur haft góðar skúlar?
Nei vinir, minnst tí, at «Idio-
ter organiserer sig aldrig».

Tey hentastu oyru, ið fiski-
menn og arbeiðsmenn lata út,
fara til skúlararnar; tí tað vita vit,
at ríkmenn kunna senda teirra
børn til Havnar at ganga í real-
skúla, meðan fátekrámanna-
bornini hava ongar skúlar utan
bygdaskúlararnar. Tað reður tí
um at fáa góðar lærarar, sum
við ágrýtni læra børnini tað, ið

Vindeygir, hurðar og listar

Gott og bilityt arbeiði.

Hugo Øster's Maskinsniðkari,
Tlf. 216. Tórshavn. Tlf. 216.

tey seinri í lívinum kunna hava
gagn av.

«Streymur» heldur, at summir
menn týma ikki at fara at fiska,
og fara tí heldur at læra t. d.
til lærara; tí tað er fittligari at
vera lærari. Ja, tað kann væl
vera, at so er; tí tað vita allir,
at tuskusamt er at vera fiski-
maður, og troyttur verður hann,
ið ár eftir ár skal balast á
sjónum. Tað reður um, at okk-
ara fiskimenn verða andaliga
mentaðir frá barnsbeini av; tí
annars verða teir brátt and-
aliga fátekir og lættir at lokka
bæði so og so. Tað er skjótt at
billa einum óupplýstum fiski-
manni bæði eitt og annað inn.
Og nógvir eru so samvitsku-
leysir, at teir «spekulera» í fá-
kunnu fiskimannana.

Tí er tað gott, at menn hava
hug at vera lærarar. Tað er nú
einaferð so her á foldum, at
einum dámar hetta starvið best,
meðan ein annar dámar betri
eitt annað starv. «Tí verður allur
matur etin, at hvorjum dámar
sitte, sigur eitt gamalt orðatak.

Tað ljóðar tí ikki væl, at vit
siga um hvønn annan, at tú
týmir ikki at gera hetta starvið.

Slík orð eru óhóskandi millum
mentaðar menn. «Idioter orga-
niserer sig aldrig», og tí má eitt
av hovudsámálum javnaðarflokks-
ins vera at fáa okkara skúlar so
góðar, sum gjørligt kann vera.
Men tað verða teir ikki, um vit
ovinda lærarunum ta løn, teir
fáa.

Javnaðarmáður.

Sóknarskipan.

Hví eru fleiri bygdir komnar
í undirgongu?

Ein broytan er neyðug.

Um kannað verður eftir rokn-
uskapum sóknanna, fær ein, tí
verri, við tað sama at síggja, at
nógv fær flestu standa seg heldur
illa. Tað vil siga, at teir standa
í stórrari skuld, ið eina mest er
komin av ringum stýrisslagi; at
skatturin verður ov høgur í
forhold til teir inntøkur, ið
skattabærarin hevur.

Nógvir sóknir eru illa komnar
á hold av teim vegum, ið teir
hava fingið, við tað at teir hava
tikið lán til at útbetala tann
part, ið teir eftir galdandi reglum
mega rinda. Aðrar aftur móti
hava nýtt tann hátt, ikki at lata
kommunurnar rinda nakran
pening, men haft lønirnar tann
partin minni, ið kommunurnar
skuldu luttaka í, og hava hesar
klára seg gott.

Hettar kann sjálvandi, serliga
í stórum sóknum, verða ringt
at praktisera, hvar fleiri skatta-
bærarar ikki koma tí at luttaka
í vegarbeiðnum; men í nógv
teim flestu er hettar hin mest
praktiski hátturin; tí her koma
skattabærarir til at arbeiða fyri
tað, ið teir á ein annan ólaga-
ligari hátt átti at komið undir
at rinda, og verður tað sjálv-
andi sæð burtur frá, um tað er
ein ella annar skattabærarari, ið
ikkí arbeiðir. Hann, ið arbeiðir,
roknar sær inntøkur av veg-
arbeiðnum, ið fellur um eina
tíð av árinum, tá einki annað
er at forvinna, og so veit ein
eisini av, at kommunan ikki
hevur fingið nakrar tyngri byrðir
av arbeiðnum, ið koma aftur
um aftur.

Tað er ikki bert vegur, ið fort
hava kommunurnar út á sjógv;
men eitt hvørt annað, ið fær
hava avrikað, sum teir eisini
mega finna seg í, tá ikki nakad
tekkst fyri einki. Tó eru tað
tveir útgiftspositir, ið eru svið-
andi og beinleiðis forkoma
kommununum, og eru teir
sjúkra- og skúlskipan.

Um sjálvan sjúkrakassan kann
sigast, at hann sjálvandi er eitt
gott socialt mál; men er eftir
javnaðarmanna áskoðan bert
fyríbils, tá hinir flokkarnir ikki
fáast at ganga longur, enn gingið
er. Tí er so stalt, sum er, at
fyrst má ein læta, ikki so lítið,
limagjald til sjúkrakassan, og
síðan skatt til kommununa, ið
hon má rinda til tað sama, og
hvor ið slúkar hesar pengar, er
sjálvandi sjúkrabúsin og lækn-
arnir.

Við einari aðrari skipan kund,